

SALVS REI PVBLICAE SVPREMA LEX ESTO.

VYBRANÁ
TÉMATA

Belgie – volby 2007

(11/2007)

Sandra Hrachová

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah:

POLITICKÝ SYSTÉM	2
CHARAKTERISTIKA STRANICKÉHO SYSTÉMU A PARLAMENTNÍCH POLITICKÝCH STRAN. 3	
VÝSLEDKY VOLEB A NOVÉ SLOŽENÍ PARLAMENTU (2007)	9
DOSAVADNÍ SLOŽENÍ VLÁDY A PARLAMENTU (2003-2007)	9
PRAMENY	10

Politický systém

Belgie je konstituční monarchie s parlamentním systémem vlády. K poslední významné novelizaci belgické ústavy došlo roku 1993, kdy se Belgie stala federací. Federativní uspořádání odráží koexistenci tří kulturně a jazykově odlišných komunit - vlámské, valonské a německé. Stát se skládá ze tří autonomních oblastí (regionů) – Vlámka neboli Flander, Valonska a hlavního města Bruselu, jež mají vlastní správní a politické orgány. Každý region má parlament a vládu, která je složena z ministerského předsedy, ministrů a státních tajemníků. Kromě regionů se Belgie dělí na tři jazykové komunity a to Vlámskou (převládá holandské nářečí – vlámsština), Valonskou (převládá francouzština) a Německou. Tyto komunity mají také vlastní parlamenty a vlády, s výjimkou Flander, kde je volen společný parlament pro komunitu i region.

Zákonodárnou moc představuje dvoukomorový federální parlament¹. Dolní komora (Sněmovna reprezentantů) se skládá ze 150 poslanců, kteří jsou voleni na základě poměrného systému na dobu čtyř let. Horní komora (Senát) čítá 71 členů, volených taktéž na období čtyř let. Základním principem obsazování senátorských postů je princip jazykových komunit – 41 senátorů představuje a zastupuje zájmy vlámské komunity, 29 francouzské jazykové komunity a 1 německé jazykové komunity, přičemž 40 senátorů je voleno přímo a zbylých 31 nepřimo. Účast ve volbách je povinná. Pro urychlení a zefektivnění jednání komor byla v 60. letech 20. století vytvořena tzv. konference předsedů².

Výkonnou moc představuje panovník, který je představitelem státu a symbolem státní celistvosti a má současně i určité faktické pravomoci. Dále se jedná o vládu v čele s premiérem, zvláštní poradní orgány a státní tajemníky. Panovník³ přijímá hlavy států; má zákonodárnou moc,

¹ Legislativní iniciativa přísluší jak parlamentu, tak vládě, respektive panovníkovi.

² Pravidelné setkání předsedů a místopředsedů komor parlamentu s předchůdci z minulého volebního období, účastní se ho i po jednom představiteli z každé politické strany zastoupené v parlamentě.

³ V současné době Jeho Veličenstvo Albert II, který složil slavnostní přísahu 9. srpna 1993.

schvaluje a vyhlašuje zákony. Může rozpustit poslaneckou sněmovnu. Může ukončit zasedání parlamentu nebo svolat jeho mimořádné zasedání.

Král je nejvyšším představitelem výkonné moci. Z tohoto titulu jmenuje a odvolává ministry, řídí ozbrojené síly a uděluje hodnosti. Král buď přímo nebo na návrh vlády jmenuje soudce. Disponuje pravomocí pro udělení milosti, může odložit nebo snížit tresty. Všechny úkony panovníka podléhají kontrasignaci příslušného ministra.

Premiér koordinuje činnost vlády jako celku a rozhoduje o uskutečňování vládní politiky. Má relativně volnou ruku při utváření kabinetu. Vláda nemá přesně stanovený počet členů, ale musí být zachována parita francouzsky a vlámsky mluvících ministrů. Vláda je zcela závislá na stávající parlamentní většině.

Charakteristika stranického systému a parlamentních politických stran

Dnešní systém mnoha politických stran vznikl v Belgii postupnou erozí bipartismu. Celá druhá polovina 19. století byla na politické scéně nově vzniklého státu poznamenána soubojem dvou proudů institucionalizovaných v politických stranách – klerikálních katolíků a sekulárních, nebo dokonce proticírkevních liberálů. Přelom 19. a 20. století přinesl vznik třetí síly, socialistů. V této podobě byl stranický systém na dlouhou dobu zakonzervován a s malými změnami fungoval až do šedesátých let minulého století.

Charakter belgického stranického systému se výrazně proměnil v 60. letech 20. století v souvislosti s růstem jazykového napětí v zemi. Uskutečnila se jazyková diferenciaci všech hlavních politických stran. Reorganizace stran v důsledku jazykového štěpení se podepsala i na jejich vnitřním charakteru. Došlo jednak k posílení vlivu stranického vedení a předsedů stran, jednak místních a okresních organizací. V souvislosti s reformou ústavy a federalizací země, lze také hovořit o vytvoření dvou stranických systémů – valonského a vlámského.

Systém politických stran je v Belgickém království bezpochyby nejrozvětvenější ze zemí Evropské unie. Kromě celostátní scény jej tvoří i řada subsystémů na regionální úrovni a politického života se účastní největší počet relevantních politických stran. Federální systém politických stran se odvíjí od systému politických stran v jednotlivých regionech. Strany nemají celostátní působnost.

Ve Valonsku se vůdčí politickou silou po federalizaci stala Křesťansko-sociální strana (PSC), která v roce 2002 změnila svůj název na Humanistické demokratické centrum (CDH), za

ni následuje Socialistická strana (PS) a Reformní hnutí (MR)⁴. Tyto strany doplňují strana zelených (ECOLO) a Národní fronta.

Vlámský stranický systém tvoří tři hlavní strany – Alternativní socialistická strana (SP.A), Vlámští liberálové a demokraté (VLD) a Křesťanští demokraté a Vlámové (CDV). Tyto strany doplňují pravicové uskupení Vlámský blok (VB)⁵, socialistická strana Spirit a strana zelených (dříve AGALEV, nyní Groen), která se ovšem v posledních volbách v roce 2003 do sněmovny nedostala.

Křesťanští demokraté a Vlámové (Christen-Democratisch & Vlaams - CD&V)

- **Základní charakteristika:** vlámská katolická pravostředová strana, vznikla rozdělením Křesťanské lidové strany (CVP) v roce 1968⁶. Člen Křesťansko demokratické internacionály a Evropské unie křesťanských demokratů, v Evropském parlamentu člen Evropské lidové strany/Evropských demokratů;
- **Hlavní principy:** centristický politický program,
- **Zahraniční politika:** pro Evropskou ústavu, zdravý ekonomický růst EU, sociální ochrana obyvatel EU, harmonizace imigrační a azylové politiky, reforma zemědělské politiky, harmonizace evropského trestního práva, federalizace EU;

Vlámští liberálové a demokraté (Vlaamse Liberalen en Democraten - Partij van de Burger – VLD)

- **Základní charakteristika:** vlámská liberální strana, sdružující pravostředové tržní liberály a levicové liberály, jedna z dominantních stran, vznikla v roce 1992 namísto vlámské Strany svobody a pokroku (PVV), od roku 1999 její leader Guy Verhofstadt v čele vládní koalice a premiér, člen Liberální internacionály, v Evropském parlamentu člen Evropské liberální, demokratické reformní strany (ELDR);
- **Hlavní principy:** velmi liberální principy (např. legalizace lehkých drog, povolení euthanasie, registrované partnerství osob stejného pohlaví)
- **Zahraniční politika:** pro Maastrichtskou smlouvu i Amsterodamskou smlouvu, pro pokračování integračního procesu Evropy, společné zdanění v celém evropském prostoru, pro

⁴ Vzniklo v roce 2002 sloučením tří stávajících liberálních stran – Liberálně reformní strany (PRL), Frankofonní demokratické fronty (FDF) a Občanského hnutí pro změnu (MCC)

⁵ Činnost strany ukončena 9. 11. 2003 belgickým nejvyšším soudem z rasistických důvodů. Nyní působí pod názvem Vlámský zájem - Vlaams Belang (VB).

⁶ Křesťansko-lidová strana (CVP) se v roce 1968 rozdělila na valonskou Křesťansko- sociální stranu (PSC) a Křesťanskou lidovou stranu (dále CVP), která se v roce 2001 přejmenovala na Křesťanské demokraty a Vlámky (CD&V).

otevřenou spoluprací evropských bezpečnostních, policejních a bezpečnostních složek, jednotná soudní evropský systém a harmonizace předpisů pro azylovou politiku a migraci

Alternativní socialistická strana (Socialistische Partij Anders - SP.A)

- **Základní charakteristika:** vlámská socialistická strana, středo-levicová strana, vznikla roku 1978 z Belgické socialistické strany. Člen Evropské socialistické strany a Socialistické internacionály;
- **Hlavní principy:** sociálně demokratické principy,
- **Zahraniční politika:** pro evropskou integraci, požadavek na posílení pravomocí Evropského parlamentu, snaha o jednotné evropské kolektivní smlouvy, návrh na přijetí evropské směrnice o propouštění ze zaměstnání, snaha o přičlenění sociálních otázek do projektu evropské integrace, větší zakotvení sociální ochrany ve smlouvách o EU, pro přijetí Evropské ústavní smlouvy

Vlámský zájem (Vlaams Belang – VB)

- **Základní charakteristika:** jednou z nejextrémnějších jazykově zaměřených politických stran, jedna z nejsilnějších politických stran, jedná se o pokračovatelku Vlámského bloku, který vznikl roku 1978 a 9. listopadu 2004 byla jeho činnost ukončena belgickým nejvyšším soudem. Důvodem byla propagace rasismu. Důležitou roli hraje také na komunální úrovni, v Evropském parlamentu mezi nezávislými;
- **Hlavní principy:** proti všem kompromisům v jazykové sféře, největší zájem o problematiku Bruselu, separatismus a nezávislost Flander, striktní omezení imigrace, repatriace přistěhovalců, zejména muslimů;
- **Zahraniční politika:** pro konfederativní formu EU, která bude založena na síle regionů, ochrana zemědělské politiky, proti přijetí Evropské ústavy, proti přílišné centralizaci a byrokratizaci EU, pro rozšiřování EU, ale jen o státy v evropském civilizačním okruhu, tedy proti vstupu Turecka;

Spirit

- **Základní charakteristika:** nástupnické strana Lidového svazu po jeho rozpadu v září 2001, levicová strana, od roku 2003 v alianci s Alternativní socialistickou stranou, nyní SP.A-Spirit
- **Hlavní principy:** demokracie, federalismus;
- **Zahraniční politika:** proti Maastrichtské a Amsterdamské smlouvě;

Nová vlámská aliance (*Nieuw-Vlaamse Alliantie – N-VA*)

- **Základní charakteristika:** nástupnická strana Lidového svazu po jeho rozpadu v září 2001, umírněná vlámská národní strana, člen Evropské lidové strany;
- **Hlavní principy:** nezávislost Flander, vytvoření Vlámské republiky, nacionalismus, konzervatismus;
- **Zahraniční politika:** proti Maastrichtské a Amsterdamské smlouvě;

Groen!

- **Základní charakteristika:** vlámská strana zelených s levicovým zaměřením, dřívější název AGALEV, první volební úspěch 1981, velký neúspěch ve volbách v roce 2003, kdy se neprobojovala do federálního parlamentu, nyní má zastoupení pouze ve Vlámském regionálním parlamentu. Člen Evropské federace stran zelených, v Evropském parlamentu členem Evropské strany zelených;
- **Hlavní principy:** ochrana životního prostředí, mír, participační demokracie, sociální spravedlnost a důraz na kvalitu života, otevřenost pro imigranty;
- **Zahraniční politika:** kritika politiky USA, proti Maastrichtské a Amsterdamské smlouvě, podpořili přijetí Smlouvy z Nice, pro evropskou integraci, federalizace Evropy, nahrazení Evropské komise vládou EU a posílení pravomocí Evropského parlamentu, pro zrušení Rady Evropy, společná obranná politika EU se souhlasem OSN, ekologická daň na území EU;

Humanistické demokratické centrum (Centre démocrate humaniste – CDH)

- **Základní charakteristika:** valonská katolická strana, vznikla rozdělením Křesťanské lidové strany (CVP) v roce 1968 jako Křesťansko-sociální strana, v roce 2002 přejmenována na Humanistické demokratické centrum, člen Křesťansko demokratické internacionály, v Evropském parlamentu člen Evropské lidové strany/Skupiny evropských demokratů;
- **Hlavní principy:** křesťanské hodnoty, podpora státního intervencionismu, důraz na jednotnost Belgie, posilování vnitřní demokracie;
- **Zahraniční politika:** federalizace Evropy, pro evropskou integraci, zdravý ekonomický růst EU, sociální ochrana obyvatel EU, harmonizace imigrační a azylové politiky, reforma zemědělské politiky, harmonizace evropského trestního práva, vytvoření spravedlivější světové společnosti, ochrana světového míru, světové bezpečnosti, respektování mezinárodního práva a lidských práv, pomoc při rozvoji třetího světa, proti smlouvě z Nice;

Socialistická strana (Parti socialiste – PS)

• **Základní charakteristika:** valonská socialistická strana s dominantním postavením, strana je pokračovatelkou Belgické socialistické strany, dnešní název nese od roku 1979. I když se strana prezentuje silně levicově, nebrání se účelovým koalicím s středopravými stranami. Hlavním spojencem je však strana zelených - ECOLO. Je členkou Strany evropských socialistů;

• **Hlavní principy:** federalismus, podpora imigrace, řešení nezaměstnanosti a politika zaměstnanosti, státně regulovaná ekonomika, podpora starých lidí, řešení sociálních otázek, sociální zabezpečení, dostupnost bydlení, proti diskriminaci;

• **Zahraniční politika:** reforma OSN a NATO, pro evropskou integraci, důraz na roli Evropy jako mírotvorce, regulace ekonomické globalizace, posílení pravomocí Evropského parlamentu, snaha o jednotné evropské kolektivní smlouvy, návrh na přijetí evropské směrnice o propouštění ze zaměstnání, snaha o přičlenění sociálních otázek do projektu evropské integrace, větší zakotvení sociální ochrany ve smlouvách o EU, pro přijetí Evropské ústavní smlouvy, reforma mezinárodních finančních institucí, posílení mezinárodního práva, podpora třetího světa, anulace dluhů chudých zemí, zrovnoprávnění chudých a bohatých zemí v oblasti mezinárodního obchodu;

Reformní hnutí (Mouvement Réformateur – MR)

• **Základní charakteristika:** frankofonní liberální politická strana, založena v roce 2002, člen Liberální internacionály, v Evropském parlamentu člen Evropské liberální, demokratické reformní skupiny;

• **Hlavní principy:** jednota Belgie, směs mezi liberalismem volného trhu a sociálním liberalismem, demokracie, svoboda, lidská práva a právní stát;

• **Zahraniční politika:** podpora rozšiřování EU, pro přijetí Evropské ústavy, pro silnou demokratickou Evropu, pomoc rozvojovým zemím, pro pokračování integračního procesu Evropy, společné zdanění v celém evropském prostoru, pro otevřenou spolupráci evropských policejních a bezpečnostních složek, jednotný soudní evropský systém a harmonizace předpisů pro azylovou politiku a migraci;

ÉCOLO (Écologistes confédérés pour l'Organisation de Luttes originales)

• **Základní charakteristika:** frankofonní valonská strana zelených založená roku 1978, od volebních úspěchů v roce 1991 pokládána ze relevantní politickou stranu, v roce 2003 došlo

k velkému propadu počtu hlasů a strana velmi oslabila⁷. Člen Evropské federace stran zelených, v Evropském parlamentu členem Evropské strany zelených.

- **Hlavní principy:** ochrana životního prostředí, udržitelný rozvoj, maximální otevřenost pro uprchlíky;
- **Zahraniční politika:** kritika politiky USA, proti Maastrichtské a Amsterdamské smlouvě, podpořila přijetí Smlouvy z Nice, pro evropskou integraci, federalizace Evropy, nahrazení Evropské komise vládou EU a posílení pravomocí Evropského parlamentu, pro zrušení Rady Evropy, společná obranná politika EU se souhlasem OSN, ekologická daň na území EU;

Národní fronta (Front national – FN)

- **Základní charakteristika:** extrémně pravicová strana, založena 1983, nikdy nezaznamenala větší volební úspěch;
- **Hlavní principy:** podpora belgického federalismu, silné proti imigrační postoje;
- **Zahraniční politika:** podpora francouzské Národní fronty a její snahy o připojení valonské části Belgie k Francii, zdůrazňování nezávislosti Evropy na USA a OSN, odmítání dogmatu Nového světového řádu, třeba zdůrazňovat suverenitu jednotlivých národů, odmítání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky, zachovat rozdílnosti mezi zeměmi v EU, reformovat EU, proti Amsterdamské smlouvě s smlouvě z Nice;

Listina Dedecker (*Ljist Dedeker*)

- **Základní charakteristika:** vlámská konzervativně-liberální strana založená v lednu roku 2007 senátorem Jean-Marie Dedeckerem, strana bude brzy po volbách přejmenována na Stranu zdravého rozumu (*Partij van het Gezond Verstand*),
- **Hlavní principy:** požadavek samostatnosti Flander, jednotné daně, snižování daní, omezené podpory v nezaměstnanosti, závaznosti referenda, přísného přístupu ke kriminalitě;

---

⁷ Zůstala jí pouze 4 poslanecká křesla.

Výsledky voleb a nové složení parlamentu (2007)

Poslední volby do federálního parlamentu se v Belgii konaly 10. června 2007. Ve volbách se projevila nespokojenost s vládní politikou předchozích let. Zvítězili křesťanští demokraté v čele s vlámským premiérem Yvesem Letermem. Dosavadní vláda v čele s Guy Verhofstadtem podala 11. června 2007 demisi.

Největší zisky ve volbách zaznamenalo spojení vlámských křesťanských demokratů s vlámskou aliancí. Dosavadní vládní koalice vlámských a valonských liberálů a socialistů tam naopak propadla. Výrazně oproti předcházejícímu období posílili ekologické strany. Naopak socialistické strany zaznamenaly velký propad.

Tabulka č. 1

Složení poslanecké sněmovny v předchozím volebním období (2007)

Parlamentní strany	Počet hlasů (%)	Počet mandátů v roce 2007
Otevření vlámských liberálů a demokraté (Open VLD)	11,8 %	18
SP.A-Spirit	10,3 %	14
Křesťanští demokraté a Vlámové/Nová vlámská aliance (CD&V)/NV-A	18,5 %	30
Socialistická strana (PS)	10,8 %	20
Vlámský zájem (VB)	11,9 %	17
Reformní hnutí (MR)	12,5 %	23
Humanistické demokratické centrum (CDH)	6,0 %	10
Strana zelených (ECOLO)	5,1 %	8
Listina Dedecker	4,0 %	5
Strana zelených (Groen!)	3,9%	4
Národní fronta (FN)	1,97 %	1

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_general_election_2007

Dosavadní složení vlády a parlamentu (2003-2007)

Předposlední volby do federálního parlamentu se v Belgii konaly 18. května 2003. 12. července 2003 byla králem jmenována nová vláda. Premiérem byl stejně jako v předchozím volebním období Guy Verhofstadt (VLD). Vládní koalice (tzv. fialová) se skládala z Vlámských

liberálů a demokratů (VLD), Reformního hnutí (MR), Socialistické strany (PS) a Alternativní socialistické strany (SP.A-) a disponovala většinou 97 poslanců ve 150-členné poslanecké sněmovně.

Federální volby byly v Belgii v roce 2003 potvrzením velké stability stranického systému této země, i když přinesly propad voličských preferencí pro ekologické strany, posílení dominantních státotvorných stran na pravici i levici, ale také opětovný nárůst mandátů pro populistický Vlámský blok (od 2004 pod názvem Vlámský zájem). Výsledky voleb umožnily zformování stabilní vládní koalice.

Tabulka č. 2

Složení poslanecké sněmovny v předchozím volebním období (2003-2007)

Parlamentní strany	Počet hlasů (%)	Počet mandátů v roce 2003
Vlámští liberálové a demokraté (VLD)	15,36%	25
SP.A-Spirit	14,91%	23
Křesťanští demokraté a Vlámové (CD&V)	13,25%	21
Socialistická strana (PS)	13,02%	25
Vlámský zájem (VB)	11,68%	18
Reformní hnutí (MR)	11,40%	24
Humanistické demokratické centrum (CDH)	5,47%	8
Strana zelených (ECOLO)	3,06%	4
N-VA	3,06%	1
Strana zelených (Groen!)	2,47%	0
Národní fronta (FN)	1,98%	1

Pramen: http://www.lachambre.be/kvvcr/pdf_sections/pri/elections/09_02F-2003.pdf

Prameny

Říchová, Blanka a kol.: Komparace politických systémů II., Praha: Nakladatelství Oeconomica 2004

Habáň, Martin: „Federální volby v Belgickém království 2003“. Politologický časopis 10 (2003), č. 3, s. 303 – 312.

Kunc, Jiří: Stranické systémy v rekonstrukci, Praha : SLON 2000

Fiala, Petr, Mareš, Miroslav: Evropské politické strany, Brno: Masarykova univerzita 2001.

Habáň, Martin. Vlámský blok - populistická, či extrémní pravice?. Listy, Olomouc, Občanský dialog. ISSN 1210-1222, 2004, vol. XXXIV, no. 5, pp. 46-53.

Habáň, Martin. „Belgické politické strany a jejich postoje k evropskému integračnímu procesu.“ Středoevropské politické studie 6, č. 2-3.

Martin Habáň, Tereza Kolářová, Martin Potůček, Jindřich Weiss: Komparace evropeizace stranických systémů Belgie a Německa, Příspěvek byl vypracován v rámci předmětu Evropské politické strany a proces evropeizace katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, podzimní semestr 2006. (dostupné na <http://www.iips.cz/upload/working%20papers/18EvropeizaceDBE06.pdf>)

http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=439

L'Élections federales 2003 <http://elections2003.belgium.be/>,

Belgie – poslanecká sněmovna <http://www.lachambre.be/>

Belgie – federální portál <http://www.belgium.be/eportal/index.jsp>

Wikipedia. List of political parties in Belgium.

http://en.wikipedia.org/wiki/Political_parties_in_Belgium

Deschouwer, Kris a Van Assche, Martine. 2005. It goes (almost) without saying: Europe in the Belgian parties. Presentováno na konferenci European Union Studies Association (EUSA) v Austin, Texas (http://aei.pitt.edu/archive/00003297/02/Europe_in_the_Belgian_parties.doc).

Belgické politické strany:

CD&V- Christen-Democratisch & Vlaams <http://www.cdenv.be/>

CDH - Centre démocrate humaniste <http://www.lecdh.be>

FN - Front national <http://www.frontnational.be>

Groen! <http://www.groen.be>

MR - Mouvement Réformateur <http://www.mr.be>

N-VA - Nieuw-Vlaamse Alliantie <http://www.n-va.be>

PS – Parti socialist <http://www.ps.be>

SP.A - Socialistische Partij Anders <http://www.s-p-a.be>

Spirit <http://www.meerspirit.be>

VLD - Vlaamse Liberalen en Democraten - Partij van de Burger <http://www.vld.be>

VB - Vlaams Belang <http://www.vlaamsbelang.org>

ÉCOLO - Écologistes confédérés pour l'Organisation de Luttes originales <http://www.ecolo.be>